

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJNER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 261. szám.

Hirdetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Kedd, november 16.

Mi lesz?

— november 16.

Sajnos, még mindig ez a kérdés borong a magyar politikai élet oly hosszú idő óta viharral teljes egén.

Tegnap ismét audienciák voltak a királynál s bár a magyar parlamenti helyzet alaposan megváltozott s a képviselőházban a mérséklet politikája került tulsúlyra, a tegnapi audienciák sem hozták meg az annyira várt döntést.

A királynak többszörösen kifejezett óhaja az volt, hogy a válságot alkotmányosan akarja megoldani s kívánja a koalíció föntartását. A parlamenti pártok szövetkezett többsége hosszas huzavona, kínos vajadások után újra kialakult s e szerint megvan az alap, melyen a válság a király óhajta szerint alkotmányosan és a koalíció föntartásával nyerhet megoldást.

A magyar királyon a sor, hogy honorálja a magyar kormány férfiainak s a parlament szövetséges pártjainak áldozatkészségét. Az önálló bank föllállításához a nemzetnek törvényes joga van; ezt az uralkodó maga is elismerte. Ezidő szerint azonban nem hajlandó föllállításához a szankciót megadni, mert véleménye szerint a szétválás káros lenne.

A parlamenti többség, az egységes függetlenségi párt mereven ragaszkodott az önálló bank felállításához; a Justh-csoport, mely magában a pártban többségben volt, dátumhoz kötötte elvi törekvését, míg a mérsékeltebb Kossuth-pártiak nem kötötték az önálló bank föllállítását a lejáratú időhöz; hanem igen is követelik a katonai és gazdasági engedményeket, a melyek nélkül nem hajlandók semmiféle megoldásra. Az alkotmánypárt is egyetért ebben velük, valamint a néppárt.

Tehát a parlamenti többség megvan ugyan, de a válság megoldása csak úgy történhetik meg, ha a korona katonai és gazdasági engedményeket ad.

Ugy gondolta mindenki, hogy Andrássy, Kossuth és Wekerle tegnapi királyi audienciája végre meghozza a döntést, de sajnos nem így van. A jelentések arról szólnak, hogy a tárgyalások tovább folynak még.

A válságnak ez a tovább való elhúzása nem szerencsés, de higgyük, hogy a most jelzett tárgyalások az utolsó, a véglegesek. Hihetjük ezt már azért is, mert ha egyéb nem, a kalendárium zárja ki, hogy most már a végletekig elhúzódjék. Kívánatos is, hogy a döntésre ne kelljen sokáig várni. Elég szer kitapasztalhattuk, hogy a késlekedés csak az esélyeket rontja s végre is az ország semmivel sem szolgált rá arra, hogy a zűrzavarok folytán legfontosabb életfolyamainak megadásával fizessen.

Amit a maga részéről megtehet, azt megteszi és megtette. Mindenütt a mérsékletét, a meggondolt és felelőssége tudatát érző politikát támogatja s mögéje áll a vezéreknél, kik a lehetőségek politikáját vallják. A parlamentben most már határozott, kiszámítható és megbízható többsége van a békepolitikának. Ami a megoldáshoz még kell, annak megadása nem a nemzetnek áll. Ahhoz annak a felfogásnak érvényesülése kell mindenfelé, hogy a nemzetek élete valóban vet fel olyan szükségeket, melyeknek ellátását nem holmi taktikázás követeli, hanem a nemzet s a király közös érdeke, harmonikus együttműködése teszi kívánatossá.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órá-
tól kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére
minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/2 óráig délután.
Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is.
Vadéki hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A
kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad Szombaton dél-
után deákok számára a medencefürdő nyitva. (903)

A Torontáivármegyei Magyar Közművelődési Egyesü-
let munkásgimnáziumának november havi előadásai a kö-
vetkező napokon lesznek:
November 18: 8—9-ig Fizika, 9—10-ig Gazdasági földrajz.
November 23: 8—9-ig Művelődéstört., 9—10-ig Egészségtan.
November 25: 8—9-ig Fizika, 9—10-ig Gazdasági földrajz.
November 30: Egészségtan, 9—10-ig Gazdasági földrajz.

November 17., 18. Megyei állandó vál. ülése.
November 19. Rendkívüli megyei közgyűlés.
November 18., 19., 20., 21. Országos vásár.
November 21. A Nógrádi-kiállítás megnyitása.
November 22. Városi közgyűlés.

— **Tanácsülés.** Nagybeeskerek város tanácsa ma délelőtt 11 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen a hétfői közgyűlés elé kerülő tárgyakat készítették elő.

— **A munkásgimnáziumból.** A kulturegyesület munkásgimnáziumában ma este 8—9-ig Králik László főgimn. tanár művelődéstörténeti, Perl Mihály felső keresk. isk. tanár pedig 9—10-ig vegytani előadásait folytatja.

— **Az iparos-tanoncotthonból.** A nagybeeskerek iparos-tanoncotthon vasárnapi összejövetelén Bányai Jakab áll. isk. igazgató, az „Otthon” vezetője tartott igen értékes előadást „Az olvasás célja és haszna” címmel. Aktuális volt e tárgy különösen most, hogy az ifjak, az immár 200 kötetes könyvtárt szorgalmasan használják. Az előadót figyelmes hallgatói, a szép előadásért zajosan megénekeztek.

— **Réthly Antal előadása.** A kulturegyesület szabad liceumának vasárnapi megnyitó-előadása iránt városszerte nagy érdeklődés nyilvánul. A szabad liceum az idén jubiláris esztendőbe lépett, mert most immár tíz esztendeje működik Nagybeeskereken évről-évre fokozódó sikerrel, úgy hogy ma már nélkülözhetetlenek a liceum

A „TORONTÁL” tárcája.

Emlékezés dr. Plechl Szilárdra, mint zenészre.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

„Integer vir scelerisque purus . . .”
Horatius.

A könyörtelen halál megint elragadott körünkől egy derék embert. Aki oly sokszor kergette el másoktól a tolokodó kaszást, magától nem tudta távol tartani. Mint jeles orvos állandóan birkózott a halállal, mely végül is legyőzte. Szomorú dolog, de ha van valami vigasztaló halálában, úgy az, hogy külső és belső világa csupa harmónia volt. Jó orvos, nagy filantrop, jó szülő, jó barát és lelkes filharmonikus.

Dr. Plechl ugyanis különös szenvedélyvel kultiválta a zenét. És itt sem elégedett meg azzal, hogy a maga gyönyörűségét találja meg benne, altruista lelke mások gyönyörködtetésében kereste és találta meg igazi célját és törekvését. S bár se szeri, se száma azoknak az intézményeknek, a melyeket ő kezdeményezett vagy pártfogolt: árvaház, orvosegylet, óvoda, iskola stb., de azt hiszem, legszívesebben foglalkozott mégis szabad órájában a zenével és zeneegylettel. Itt találta fel az ő finom lelke igazi világát.

Mint egész fiatal orvos telepedett le a hatvanas évek közepén Nagybeeskereken, ahol abban az időben Viltshgo — ki nem emlékszik még az öreg Viltshgora? — volt a zenei mozgató elem. Az ő háza volt az akkori zene világ gyülekező helye. Vagy 18—20 műkedvelő szépen begyakorolt műsorral, az ő vezetése alatt gyakran lépett a nyilvánosság elé és bizonyára még számosan fognak emlékezni azokra az élvezetes estékre, melyeket ez a derék csapat szerzett nekik. Ebből a társaságból ma csupán Geiduschek József él és bár a 70-es éveket tapossa, még vígan fuvolázik. Ad multos . . .

Ebbe a zenekarba lépett a fiatal Plechl gondolkásnak.

Mondják, akik hallották, hogy igen ügyesen kezelte hangszerét és néhány esztendeig mint első gordonkás működött.

Évek múlva azonban véletlenül a gondolkások elszaporodtak, ellenben nagybőgős nélkül maradtak. Plechl tehát fogta magát, neki ült, (inkább állt) a nagybőgőnek és mint tehetséges muzsikusz egy-kettőre megtanulta és azóta oly nagy passzióval kezelte ezt az idomtalan, de zenekarban nélkülözhetetlen hangszert, hogy végig ennél maradt.

Mikor aztán évek múltán megnősült, felesége maga is nagy zenekedvelő és minden ízében művelt nő, nagy örömmel gyakorta látta vendégül uri házában a Viltshgo-bandát, mely később állandóan Plechleknél tartotta a heti próbát és miután dr. Plechl nemcsak közreműködéssel, hanem nagy anyagi áldozatokkal támogatta a társaság ügyét, csakhamar természetes központja és feje lett az egyesületnek és úgy is nevezték városszerte, hogy Plechl-banda.

Ebbe a zenekarba, mely igen értékes anyagot tartalmazott és köztük közéletünk számos jelese foglalt helyet, a többek közt dr. Haidegger Lajos, Haidegger Ödön, Bielek Antal, néh. Filkovich Pál és mások, nagy ambícióval és tudással vitte be finom lelkének minden érzését. Jó zenét produkálni, ez volt a jelszava és valóban bámulatos kitarás és ügyesség kellett ahhoz, hogy éveken keresztül ébren tudta tartani a közönség figyelmét zenekarának működése iránt és annyira vitte, hogy az akkori közönségnek valóságos ünneppája volt, ha zenekarával a jótékony ünnepek műsorán szerepelt. De a publikum öröme akkor volt a legteltesebb, amikor a 80-as évek elején az oly kiváló erőket számláló Rémay-féle színtársulat opera estéin zenekara a kísérő zenét adta és finom játékaival teljesen érvényre juttatta az akkor oly kedvelt olasz és német operákat.

E mellett az éneke is nagy figyelmet szentelt. Az általa szervezett dalkör éveken keresztül nagy sikerrel működött és mint a róm. kath.

egyház elnöke, kiváló gondot fordított az egyházi ének és zene ápolására. Az ő idejében igazán magas fokon álló miséket lehetett hallani a plébánia-templomban, nem egyszer kiváló szólisták gyönyörködtették az ájtatos gyülekezetet.

Élte alkonyával azonban, mintha munkáereje is megcsappant volna. Családi körülmények, gondok és az öregséggel beállott vesződség őt is elvonta egykori ideáljától és csak természetes volt, hogy a vezér lankadása a katonák buzgalma is gyöngyített. Hovatovább szakadás mutatkozott a két testvéregylet között és időközi veszteségek is nagyon tizedelték úgy a zene-, mint az énekkart.

Ez a körülmény nagyon bántotta. S miként az egyszeri apa, halála előtt összehíván szét-húzó gyermekeit, elébük rakott néhány gyenge vesszőt, melyeket egyenkint könnyű szerrrel tör-delt ketté, de egy csomóba rakva nem volt képes összetörni, ezzel a példával őket összetartásra buzdította, akkép ő is néhány év előtt, összehíván kedves gyermekeit: a zenekedvelők egyletét és a Harmónia férfi dalkört, lelkes szavakban egyesülésre sürgette őket. Meg is volt az eredménye: a két roskadozó egylet össze-olvadt és virágzásnak indult.

Amikor pedig látta, hogy munkája gyümölcsöt hoz, nyugodtan bocsátotta szárnyára az új egylet s bár aktív többé nem működött, mint az új egylet diszelnöke ébren figyelt további működésére, éventéki közgyűlésén sohasem mulasztotta el megjelenni és atyai jóindulattal irányítani annak belső dolgait.

Az idén, sajnos nélkülözni fogjuk doyenünk megszokott, jóságos arcát.

De nemcsak mi érezzük hiányát. Megérzik városunk és megyénk jótékony és kulturális más intézményei is, melyeknek dr. Plechl Szilárd mindvégig lelkes barátja és fáradhatatlan apostola volt.

Nemes szíve többet nem dobog, de szelleme továbbra is él közöttünk.
Dr. L. A.

előadásai a közönség előtt. A november 21-én, vasárnap tartandó megnyitó-előadás a liceum tizedik esztendejének méltó ünnepies bevezetője lesz, mert olyan kiváló tudóst sikerült a kulturális egyesület elnökségének megnyerni, mint dr. Réthly Antal, az országos meteorológiai és földmágnességi intézet első asszisztense. Előadásának tárgya: a földrengés, mely olyan nagy-érdekű és tanulmányokban olyan gazdag, hogy méltán érdeklődhetik iránta mindenki. Az előadás érdekességét és szinességét növelni fogják a pompás vetített képek, amelyeket Réthly magával hoz. A képek vetítését Szenes Adolf, a polgári iskola jeles tanára volt szíves magára vállalni. Az előadás tudvalevőleg a városi színházban lesz, amely erre az alkalomra kellőképpen befűtlenek. Este 8 órakor kezdődik az előadás, amelyre ezúttal csekély belépő-díjakat szed a kultúregyesület, hogy az előadás tetemes költségeit részben fedezze. A díjak azonban olyan csekélyek, hogy mindenkinek módjában van a nagyérdemű tanulmányos előadáshoz hozzájutni s előreláthatólag zsufova is lesz a színház. Jegyeket már holnapról kezdve előre lehet váltani a Mangold-féle könyvkereskedésben a következő árakon: földszinti páholy 4 korona, elsőemeleti páholy 3 korona, másodemeleti páholy 2 korona, földszinti zártszék 40 fillér, diákjegy 20 fillér, karzat 10 fillér.

A munkásgimnázium hallgatói számára a tizenegy másodemeleti páholyt ingyen tartja fenn a kultúregyesület. Az ideszóló jegyeket a munkásgimnázium november 18-iki csütörtöki előadásán osztják ki.

— **Halálozás.** Stréf János nagybecskereki cserépes-mester, városunk egyik derék polgára tegnap este 7 órakor 64 éves korában meghalt. Temetése holnap délután 3 órakor lesz a Németvégsoron levő gyászszobából.

— **Perlasz község határtagositása.** A földmivelésügyi miniszter leiratban értesíti a vármegye alispánját, hogy Perlasz község általános határtagositásának tárgyában Sztakits Sztóján perlaszi lakos a pancsovai királyi törvényszék útján hozzá benyújtott kérvényére az 1908. évi XXXIX-ik törvényi cikk végrehajtása tárgyában az igazságügyminiszterrel közösen 20/903. I., II. szám alatt kiadott rendeletének 6—12. §-aiban részletezett helyszíni tárgyalást elrendelte és annak foganatosításával ifj. Ivády Béla cs. és kir. kamarás, miniszteri titkár bízta meg. A perlasziaknak ez a kezdeményezése bizonyára nem lesz érdektelen a többi, hasonló viszonyok között levő megyebeli községekre nézve sem.

— **A filharmóniai-egyesület köréből.** A nagybecskereki filharmóniai társaság folyó hó 13-án tartotta meg a havi rendes választmányi ülését, amelyen napirend előtt az elnök kegyeltes szavakkal emlékezett meg néhai dr. Plechl Szilárdról, aki az egyesületnek több mint egy évtizeden át buzgó tagja és néhány év óta diszelnöke volt. A napirend legfőbb tárgyát az egyesület által f. hó 5-én Swardström Valborga svéd énekművész nő közreműködésével rendezett hangverseny számadása képezte, majd néhány apróbb ügyet intéztek el. Ugy halljuk, hogy Szilveszter-estére fényes, táncos egybekötött opera előadásra készül az egylet.

— **A borítal és husfogyasztási adó bérbeadása.** A nagybecskereki pénzügyigazgatóság közli, hogy a perjamosi járásban levő Szentpéter és Újszentpéter községekből álló beszedési területen fizetendő borítaladó és husfogyasztási adó beszedési jogát a kincstár 1910. január 1-től december végéig terjedő egy évi időre nyilvános árverésen haszonbérbe adja. Az árverés a pénzügyigazgatóságnál november 29-én d. e. 10 órakor lesz s a kikiáltási ár a borítaladóra egy évre 2389 kor. 16 fill., a husfogyasztási adóra 689 kor. 20 fill., vagyis összesen 3078 korona 36 fillér.

— **Agarász-verseny** A Torontál vármegyei Agarász-egylet tegnap tartotta rendes őszi közgyűlését gróf Csokonics Sándor elnöklésével. A közgyűlésen, mely a kaszinó kistermében folyt le, az egyesület tagjai impozáns számmal vettek részt. A közgyűlés után megállapították a mai agarász-verseny feltételeit. A verseny, mely előreláthatólag 3 napig fog tartani, ma délelőtt 10 órakor kezdődött Melence község határában, amelyen úgy vármegyénk, valamint a környékbeli agarászok rendkívül nagy számmal vesznek részt. Ugy a közgyűlés, valamint az agarász-verseny lefolyásáról legközelebb hozunk részletes tudósítást.

— **Vadászat.** A nagybecskereki vadász- és vadvédő-egylet november hó 21-én tartja az évi első hajtóvadászatát. Ez alkalomból az egylet elnöksége felhívja városunk közönségét, hogy aki nyulakat óhajt vásárolni, november hó 19-ig jelentkezzen B a k á l o v i t s Plátó egyleti jegyző urnál. Tudniillik az egylet az elejtendő nyulakat Budapestben és Bécsben értékesíti, elsősorban azonban városunk közönségének az igényeit óhajtja kielégíteni.

— **A szerb egyházi dalárda estélye.** A nagybecskereki szerb egyházi dalárda folyó hó 21-én este a szerb hitközségi épület termeiben táncos egybekötött dalestélyt rendez, a melyen az ujonnan szervezett tambura-zenekar első ízben fog a nyilvánosság előtt szerepelni. A sikerültnék ígérkező estély kezdete este 8 órakor lesz. Belépő-díj az első helyre 1 kor. 60 fillér, a második helyekre pedig 1 korona.

— **A sertésárak mesterséges drágítása.** A közönség körében újabb általános a panasz, hogy a sertésvásáron egyesek mesterségesen felverik a sertések árát, úgy, hogy a vásárlók teljesen ki vannak szolgáltatva egyesek önkényének. Ez a mesterséges drágítás úgy történik, hogy ügynökök mindenhol, ahol vásárlókat látnak, odatolakszanak és felverik a sertések árát, annyira, hogy a vásárlókat elriasztják az eladó mellől, de ők se adják meg a felicitált magas árt, hanem bevárják, míg a vásárolni akaró jámbor publikumot sikerült elriasztani. Ekkor azután a lehető legolcsóbb áron megveszik a sertéseket, olcsóbban, mint amennyit egy-egy a télre berendezkedni akaró gondos családapá, vagy háziasszony adni akart. Ily módon aztán az eladó is rajtaveszt az üzletben, mert a legtöbb inkább olcsón adja a kupeceknak, mintsem ismét hazahajtsa a vásárról a sertéseit. Sokkal nagyobb baj azonban az, hogy a mesterségesen és lekiismeretlenül felvert árak mellett a közönség ki van szolgáltatva egy pár spekulánsnak, akik ügynökeik révén valóságos terrorizmust fejtenek ki a közönség zsoke ellen. Ezt a számtalan oldalról megnyilvánult panaszt ajánljuk az illetékes hatóság figyelmébe azzal, hogy nem lehetne-e valamely módot találni, az ilyen spekuláció megrendszabályozására.

— **A fegyver.** Megint a fegyverrel való vigyázatlanságról szól a hír. Temeskirályfalva községben Petris Jakó ottani lakos tegnapelőtt vadászatra akart indulni, de nem volt kutyája. Ezért ki akarta kölcsönözni a kutyát Nevecin Juon nevű szomszédjától, akit e célból meg is látogatott. Nevecin nem volt otthon s a vadász szöbe elegyedett ennek fiatal feleségével. Beszélgetés közben fegyvere hirtelen elsült s Nevecin Anna szíven találva, holtan esett össze. Az esetet bejelentették a temesvári kir. ügyészségnek, a mely elrendelte a vizsgálatot.

— **A nagybecskereki országos vásár.** Nagybecskerekben a november havi országos vásár holnapután, csütörtökön veszi kezdetét s négy napig fog tartani. Csütörtökön és pénteken szarvasmarha- és sertésvásár lesz, szombaton és vasárnapon pedig a lóvásárt és a kirakó-vásárt tartják meg. A vásárra vezmentes helyről és szabályszerű járattal mindenféle állat felhajtható, megjegyzendő azonban, hogy a felhajtas csak a vásár első napjának reggeli 5 órájától kezdve van megengedve.

— **Országos vásár.** Datta község előjárósága értesíti Nagybecskerek városát, hogy ott a legközelebbi országos vásárt f. hó 27. és 28-án fogják megtartani. Az országos vásárra vezmentes területről a szarvasmarhák és sertések felhajtása meg van engedve.

— **A szüzdohány.** Pancsováról írják: Oltján Vojin botosi gazda kocsiját 170 kg. finom szüzdohánnyal rakta meg s így igyekezett Pancsovára, hogy itt suttymban tulajdon rajta. Azonban szegény fejét a pénzügyőrök rajta csípték, dohányát, három lovát, kocsiját elkobozták s miután pénze sem volt, mert a csempézett dohányból remélt egy kis pénzmagra szert tenni, haza toloncolták. Egyben persze az eljárást is megindították ellene s így a szüzdohányra meg alaposan rá fog fizetni.

A természet őrjáti szolgálatokat tesz az emberiségnek, amennyiben sok betegség ellen szolgáltatja a segítőszereket. Egyike a tenger által nyújtott legjobb szerekeknek a csukamájolaj, melynek hátránya azonban az, hogy nagyon visszatetsző íze van. A „Scott-féle Emulsió” formájában azonban a csukamájolaj is jó ízű és könnyen emészthető, akár csak a tejfel; a csukamájolaj összes gyógyerejű tulajdonságai a „Scott-féle Emulsió”-ban nemcsak hogy megvannak, hanem még sokkal hatásosabbak is. Egy házban sem szabad hiányozni a „Scott-féle Emulsió”-nak. Kapható a gyógyszerárakban. (5)

Művészet, irodalom.

* **Neogrady Antal kiállítása.** Jeleztük már, hogy november 21-ikén kiváló művészi eseménye lesz Nagybecskereknek. Nagybecskerekre jön ugyanis Neogrady Antal, a kitünő magyar művész, az orsz. m. kir. mintarajziskola és rajztanárképző tanára s itt képeiből kollektív kiállítást rendez. A kitünő művész, aki a külföldi műkiállításokon is számos kitüntetésben részesült s a kinek képeit országszerte kedvelik, mintegy száz legjobb képét állítja ki nálunk. A kiállítás a felső kereskedelmi és polgári iskola dísztermében lesz s november 21-ikén, vasárnap délután 4 órakor nyílik meg. A kiállítás, mint már említettük, kulturális szempontból is jelentős, mert megtekintése díjtalan s mindenki hozzájuthat a művészi szép élvezetéhez. De hozzájuthat a szép képek tulajdonához is a kevésbé tehető közönség, mert a képeket kedvező feltételek mellett lehet megvenni. A nem mindennapi művészi eseményre ismételtelen felhívjuk a közönség figyelmét.

* **Az Arany János-társaság pályatetelei.** Az Arany János-társaság az 1909. évre a következő pályateteleket tűzte ki: 1. Szura Szilárd dr. adományából 50 koronát szatirára. 2. Hajdu Frigyes dr. országgyűlési képviselő adományából 50 koronát egy március 15-én elszavalható alkalmi tárgy hazafias költeményre. 3. Arany, mint esztétikus. Terjedelme legalább két nyomott iv legyen. Jutalma Temesvármegye közönségének adományából kétszázötven korona. A pályadíjak csak abszolút értékű műveknek adhatók ki. Csakis délmagyarországi írók pályázhatnak. A jelíges levéllel ellátott, idegen kézzel vagy géppel írott pályaművek 1909. évi december hó 31-ig az Arany János-társaság főtákarához (Temesvár) küldendők be.

* **Ujabb részletek Dörmögő Dömötör utazásáról** olvashatók Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb számában. Dörmögő Dömötör, a híres macsó mos már megtanulja az autóbilt kormányozni s végleg elhatározza, hogy résztvesz a berlin—budapesti autóbilt-versenyben, hogy elnyerje az ötvétezer koronás díjat. Ezenkívül olvasható még a „Jó Pajtás”-ban Endrői Sándor Csali meséje pompás versekben. Szöllösi Zsigmond keleti elbeszélése, Rákosi Viktor vidám elbeszélése, járás-kelés a nagyvilágban, Ördög a kályhában (vers, szép képpel), Benedek Elek regénye, szerkesztői üzenetek, rejtvények. A sikerült, kedves képeket Tull Odön és Markó Lajos rajzolták. A „Jó Pajtás” előfizetési ára negyedévre 2 kor. 50 fill., félévre 5 kor., egész évre 10 kor., egyes szám ára 20 fillér.

* **Arany János mint műbíráló.** Az Arany János-Társaság tudvalevőleg háromszáz koronával jutalmazta Gálos Rezső dr. „Arany János mint műbíráló” című nagybecsű tanulmányát. A társaság kinyomatta és tagilletmény gyanánt tagjainak megküldte Gálos dr. tanulmányát.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti táv.) A válság sajnos, még egyre huzódik. A miniszterek tegnapi audienciája döntés nélkül végződött s a döntést még mindig homály fedi. A Bécsben járt államférfiak visszatértek Budapestre s a válságnak egyetlen mozzanata csak a mai minisztertanács, amelyen a kormány tagjai a tegnapi királyi kihallgatásokról tárgyaltak.

Miniszterek itthon.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap este visszaérkeztek Bécsből Budapestre.

Minisztertanács.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma délelőtt fél 11 órakor a kormány tagjai tanácskozássra gyűltek össze. A kormány negyed 12-ig folyó ügyeket tárgyalt s azután a jegyzőkönyvet vezető Marffy Albin államtitkár eltávozott. Ekkor a minisztertanács a politikai helyzetéről tárgyalt 12 óráig. Tizenkét órakor megszakították a tanácskozást, hogy

Kossuth fogadhatta a születésnapja alkalmából tisztelgő képviselőket. A tisztelgés befejeztével ismét folytatták a tanácskozást, amely még délután két órakor is tartott.

Tisztelgés Kossuthnál.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) Ma délben a Kossuth-párti képviselők és Kossuth számos más tisztelője tisztelgett Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél mai 68-ik születésnapja alkalmából. A képviselők nevében S á g h y Gyula üdvözölte Kossuthot meleg szavakkal s társai nevében törhetlen ragaszkodásukat és bizalmukat fejezte ki Kossuth irányában. Kossuth Ferenc válaszában hangoztatta, hogy nehéz szívvel vált meg attól a párttól, melyet ő teremtett meg és növelt nagyra. Ő elment a türelem legvégső határáig, hogy a szakadást elkerülje, miután azonban minden igyekezete hiába való volt, aziránt, hogy meggyőzze a függetlenségi párt minden tagját arról, hogy a többségi pártnak az a feladata, hogy mérlegelje a lehetőséget, ennél fogva utjaik kettéváltak. Végül meghatottan köszönte meg az üdvözlést és biztosította hiveit arról, hogy úgy mint mindig, ezentul is az ország érdekeit hordja a szívében. Ezzel a tisztelgés Kossuth zajos éltetése mellett véget ért.

Az Andrássy-kormány.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) Politikai körökben azt mondják, hogy a most folyó újabb tárgyalások csak formalitások és legközelebbre várható a kormány végleges kinevezése. E híresztelések szerint Andrássy lenne a kormány feje s egyuttal a belügyminiszteri tárca vezetője. Wekerle az Andrássy-kormányban pénzügyminiszter lenne, míg földmivelésügyi miniszternek Mezőssy Béla van kiszemelve. A többi tárca vezetője megmaradna s csak az igazságügy-miniszter személyére nézve nincs meg a végleges megállapodás, valószínű azonban, hogy ezt a tárcát a Kossuth-pártból töltik be.

Felmentett főispánok.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti táv.) A hivatalos lap mai száma négy Justh-párti főispán felmentését közli. És pedig felmentette a király saját kérelmekre: F e r n b a c h Károlyt, Bács-Bodrogvármegye és Zombor szabad királyi város, V a y Gábor grófot Szabolcsvármegye, B a t t h á n y i Pál grófot Zala vármegye és B a l l a Aladárt Ujvidék szab. királyi város főispánját.

A Kossuth-párt intéző-bizottsága.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” ered. táv.) A 48-as függetlenségi Kossuth-párt intéző-bizottsága holnap, szerdán este 6 órakor a Pannónia-szállóban levő ideiglenes körhelyiségben értekezlet tart.

A Justh-párt és a nemzetiségiek.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti táv.) Polit Mihály Nagykikinda város nemzetiségi képviselője egy újságíró előtt a következőket mondotta a nemzetiségi pártnak a Justh-párttal való viszonyáról:

— A Justh-párt támogatásáról szó sem lehet, mert ennek tagjai az egyetlen Justh Gyula kivételével csak olyan türelmetlenek a nemzetiségi törekvésekkel szemben, mint Kossuth Ferenc hivei. Justh Gyuláról tudjuk, hogy őszinte hive a nemzetiségekkel való megbékélés eszméjének. Mégis nagy hiba, hogy Justh eddigi beszédeiben nem jelölte meg világosan és véglegesen álláspontját. Így sohasem hallottuk elítélő szavát a horvátországi állapotokról és a nemzetiségek ellen folytatott hajszáról. Amíg ez meg nem történik, a Justh-párt támogatása lehetetlen. Nem támogatjuk természetesen a többi pártot sem. Bizonyos, hogy most újból megkezdődik a versengés Buda-

pest és Bécs között, a mi megnyerésünk érdekében. Szóval helyzetünk most ugyanaz, mint volt az októberi diploma idején, amikor szintén keresték barátságunkat.

Az osztrák válság.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Prágai jelentések szerint az ausztriai politika válságában a döntés közvetlen küszöbön van. Odaváló politikai körök azt az értesülést szerezték, hogy a Bienerth-kabinet lemond. Báró Bienerth miniszterelnök utóda gróf Stürgh lesz, aki a Bienerth-kabinetnek is tagja volt.

A görög zavarok.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” ered. táv.) Athenből jelentik: Pénteken Kollalexis hadnagy is önként jelentkezett a hatóságnál; ezzel valamennyi katonatiszt, aki a tengerészek csínyjében részt vett, jelentkezett. Azok a hírek, hogy Kifisszia és Tatoi, a király tartózkodási helye között az összeköttetés katonai őrizet alatt áll és hogy a vidéken a csapatok kaszányákban készenlétben vannak, tiszta koholmányok. Ilyenmü intézkedésekre semmi ok sincs, mert sehol az országban sem a hadsereg, sem a lakosság körében dinasztiaellenes mozgalom nincs.

Az amerikai nagy bányászercsökkentés.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) Mai newyorki sürgönyök szerint az Illinois-államban, a St. Paul Coil-Company bányában kitört tüzet mind-ezideig nem sikerült eloltani. A bányát tegnap ugyan rögtön elzárták, hogy a tűz elaludjék, azonban ma reggel, mikor az áldozatok megmentése véget a bányát kinyitották, a tűz újból erőre kapott. Most megint elzárták a bányát s így a bányában levő bányászok megmentésére igen kevés a remény. A bányában a legújabb jelentések szerint 385 bányász van.

Kragujevics Spázó bünpöre.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) Az emberöléssel, gyilkossági kísérlettel, rablással és még több más bünnel vádolt Kragujevics Spázó bünügyét holnapután, csütörtökön kezdi el tárgyalni a budapesti büntető törvényszék. A tárgyalás, amelyre hét tanu van beidézve, három napra van kitűzve.

Határidő-üzlet

Budapest, nov. 16. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (novemberre) 28 20 — —
 Buza (áprilisra) 23 54 — —
 Rozs (novemberre) 20 38 — —
 Zab (novemberre) 15 08 — —
 Tengeri (novemberre) 13 42 — —

**A kis gyermek
ELPUSZTUL?**

Adjon neki SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIO-t és örömmel fogja tapasztalni, hogy állapota azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik. 852(3)—7.3

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét (a halászt) kérjük figyelembe venni.

A SCOTT-féle EMULSIO

már gyakran visszaszólította szüleiknek szeretett gyermeküket a halál kapujától.

A SCOTT-féle EMULSIO

a legkiválóbb, úgy tisztaság, valamint az emészthetőség és gyors hatás tekintetében.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fill. Kapható minden gyógyszerárban.

Közgazdaság.

□ **A beteg baromfiak ingyenes gyógykezelése.** Ismeretes dolog, hogy minden év őszén a hűvös idő beálltával a baromfiak között betegségek lépnek fel, melyek oly nagy pusztítást visznek véghez, hogy sokszor rövid idő alatt egész tenyészetek tönkre mennek. Természetes, hogy ennek folytán a baromfi drágább lesz, mert messziről kell ismét hozatni, hogy a hiány fedeztessék. Reitter Oszkár rendőrkapitány most gondoskodni igyekszik arról, hogy a baromfi betegségek járványszerű fellépéseinek elejét vegye s részint dobszóval, részint ezuton is figyelmezteti a baromfi-tenyésztő közönséget, hogy a kinél esetleg baromfi betegségek fellépnek, forduljanak teljes bizalommal a rendőrkapitánysághoz, ahol naponta d. e. 11—12 óra között mindenki utbaigazítást kap a baromfi betegségek kezelése és az ez ellen való védekezés iránt teljesen ingyen, sőt még a gyógyszerert is teljesen díjmentesen kapják. Miután továbbá a rendőrkapitány észrevette, hogy a beteg baromfiak tulajdonosai beteg állataikat a helybeli piacra hozva, ott bár olcsóbban, de mégis eladják s nem gondolnak arra, hogy így mennyi kárt okozhatnak, hogy a betegséget behurcolják mások tenyészetébe, ennél fogva a baromfi piacot ezentul szakértő által rendszeren megvizsgáltatja, a beteg állatokat pedig el fogja koboztatni. Ohajtandó volna, ha megfelelő kormányrendeletek hiányában más hatóságok is hasonló óvórendszabályokat alkalmaznának, mert ezzel évenként sok-sok ezerre menő közvagyon megmentenének.

A készáru jegyzése a tőzsdén.

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	29 10—29 60
„	76	—	80	29 30—29 70
„	77	28 65—29	81	—
„	78	28 85—29 20	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	29 ——29 35
„	76	—	80	29 10—29 60
„	77	28 50—28 90	81	—
„	78	28 70—29 20	82	—
Pestvidéki	75	—	79	29 ——29 35
„	76	—	80	29 30—29 60
„	77	28 60—28 95	81	—
„	78	28 75—29 20	82	—
Bánsági	75	—	79	29 10—29 45
„	76	—	80	29 30—29 60
„	77	28 65—28 90	81	—
„	78	28 80—29 20	82	—
Bácskai	75	—	79	29 10—29 50
„	76	28 30—28 80	80	—
„	77	28 65—29	81	—
„	78	28 80—29 20	82	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	19 75—20 —
„ középminőségű uj	—	—	—	19 55—19 60
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	14 55—14 75
„ „ II. rendű	—	—	—	14 20—14 45
Zab I. rendű	—	—	—	15 80—16 —
„ II. rendű	—	—	—	15 30—15 60
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14 70—14 80
Körpe	—	—	—	—
Kőles	—	—	—	—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyilttér.

(8 rovat alatt közöltéért nem vállal felelősséget a szerk.)

FIGYELMEZTETÉS.

Figyelmeztetem mindenkit, hogy férjemnek Todorov Zsivának (Szpariosz), aki gyengeelméjű s így anyagi ügyeinek józan vitelére képtelen, senki ne hitelezzen semmit, se kölcsönpénzt ne adjon neki senki, mert sem a hitelezett összegekért, sem pedig kölcsönökért szavatolni nem vagyok hajlandó.

1021—1.1

Todorov Zsiváné.

Pénztárnokot keres

1910. évi január 1-én leendő belépésre az

Ipar- és kereskedelmi bank r.-társaság

:: Nagybecskereken. ::

Kik a könyvelésben is jártasak, előnyben részesülnek. — Ajánlatok a fizetési igények megjelölésével 1909. évi dec. 1-ig

az „Iparosok takaré- és előleg-szövetkezetéhez” nyújtandók be. 1020—1.1

1712/909. sz. Fény község előljáróságától.

Pályázati hirdetmény.

Fény községben a végrehajtó-kézbesítői állás betöltendő, felhivatnak pályázók, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket alulírott előljárásnál nyújtsák be.

A román nyelv bírása megköveteltetik. Évi fizetés 800 korona. Az állás legkésőbb december 1-én elfoglalandó.

Fény, 1909. évi november hó 11-én.

Grósz János, **Czilen Kozsza,**
jegyző. 1011-3.3 bír.

1949/1990. sz. Módos község előljárósága.

Versenyterjesztési hirdetmény.

Módos község a járási székház építésének vállalkozás útján leendő biztosítása céljából zárt ajánlati versenyterjesztést hirdet. A vonatkozólagos tervek és költségvetés a községi jegyzői irodában naponta a hivatalos órák alatt betekintheők.

Felhivatnak vállalkozni szándékozók, hogy 1 kor. bélyeggel ellátott ajánlataikat, melyekben az árelengedés százaléka számmal és betűvel kiirandó, 1909. évi december 18-ik napjának d. u. 3 órájáig alulírott községi jegyzőnél nyújtsák be, amikor is a beérkezett ajánlatok az előljárósági tanácsülésben felbontatni és az eredmény kihirdetetteti fog.

Az építési feltételek a következők:

1. Az építés költsége költségvetésileg 30847 kor.-t tesz, melynek 5%-át, vagyis 1542 kor. 35 fill.-t kötelesek ajánlattevők bánatpénz címén készpénzben vagy elfogadható értékpapírban ajánlataikhoz csatolni.

2. Vállalkozó köteles a terv és költségvetés értelmében az építéshez szükséges összes anyagot sajátjából beszerezni, az építkezést 1910. évi április 1-én megkezdeni és azt 1910. évi szeptember 1-ig befejezve, ugyanakkor lakható állapotban a községnek átadni.

3. Amennyiben az építés 1910. évi szeptember 1-én be nem fejeztetnék és az épület átadható nem lesz, köteles vállalkozó minden egyes késedelmes nap után 50 korona pönalét a községnek fizetni.

4. Vállalkozó utólagos munkák címén nincs jogosítva a községnek bármit is felszámítani.

5. Vállalkozó köteles a terv és költségvetés ára címén 450 kor.-t a községnek megtéríteni és az épületátadással kapcsolatos költségeket és a szerződés bélyegköltségeit viselni.

6. Az építéshez szükséges anyag szállításához szükséges fuvarokat Módos község határain belül Módos község természetben szolgáltatja.

7. Az építés fejében megállapítandó ár 1/3 része az anyagoknak a helyszínén való elhelyezése után, 1/3 része az épületnek tető alá helyezése után és 1/3 része az épületnek teljes befejezése és átvétele után fog vállalkozónak kiadatni.

8. A bánatpénz, valamint a 3-ik fizetési részletből levonandó 1542 korona 35 fill. és így összesen 3084 kor. 70 fillér készpénzben vagy értékpapírban 1911. évi szeptember hó 1-ig az esetleg támadható hiányok pótlása céljából a községnél letétben marad.

9. Amennyiben vállalkozó elvállalt kötelezettségei bármelyikének eleget nem tette, kárára és veszélyére az építés más vállalkozónak fog kiadatni.

Módos, 1909. évi november hó 12.

Nikolajevits István,
jegyző.

1017-3.2

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

Erkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Verseez, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 15 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5:50 óra
Szegedről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseezről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
ancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p. délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Verseez: délután 4 óra 15 p.
Temesvár, Verseez, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 23 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 2 óra 25 p. délelőtt 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.
Módosra minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 33 perc.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.
Szécsány—Verseez: minden csütörtök és vasárnapon reggel 5 óra 30 perckor.

4095/1909. sz. Csenei járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán üresedésben levő Csatád, Gyertyámos, Horvátkécsa, Románkécsa, Kisjécsa és Nagyjécsa községekből Gyertyámos székhelylvel rendszeresített, évi 1000 korona készpénzfizetés és a szabályrendeletileg megállapított kezelési, látogatási és husszemle díjakkal javadalmazott gyertyámosi **körállatorvosi állásra** pályázatot hirdetnek s felhívom pályázókat, hogy képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi december hó 5. napjáig hozzám annál is inkább adják be, mert a szabályszerűen fel nem szerelt vagy elkésletten beadott kérvényeket figyelembe nem fogom venni. A választás napját később fogom kitűzni.

Csene, 1909. évi november hó 2-án.

Uzbasich Gáspár,
főszolgabíró.

1013-3.3

Hirdetmény.

Alulírott községelőljáróság közhírré teszi, hogy folyó évi november 20-án d. e. 10 órakor a községházánál 2 drb levágásra alkalmas **hizott bikát** el fog árverezni.

Glogon, 1909. évi november 16.

1019-1.1

Községi előljáróság.

6076/1909. sz. Zombolyai járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Zombolya községben nyugdíjazás folytán megüresedett I. **segédjegyzői állásra** és ezen állás betöltése által netalán megüresedendő II. és III. **segédjegyzői állásokra** pályázatot hirdetek.

Az I. segédjegyzői állás évi javadalmazása 1200 kor. fizetés és 240 kor. lakbér.

A II és III. segédjegyzői állások egyenként évi 1000 kor. fizetés és 240 kor. lakbérrel vannak javadalmazva.

Felhívom mindazokat, kik ezen állásokra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. szakasza, illetve az 1900. évi XX. t.-c. 2. szakaszában előirt képesítésüket, valamint az eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a zombolyai főszolgabírói hivatalhoz **f. évi november hó 30-án délután 5 óráig** adják be, mert a később érkező avagy hiányosan felszerelt kérvényeket figyelembe nem veszem.

A választást folyó évi december hó 1-én délelőtt 10 órakor Zombolya község-háza tanácstermében fogom megtartani.

Zombolya, 1909. november hó 5-én.

Fóris József,
főszolgabíró.

1015-3.3

312/1909. sz. Módosi járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

A 300 korona évi készpénzfizetéssel és minden szülési esetenél való közreműködés után 2 korona látogatási díjjal javadalmazott Bóka községi **szülésznői állás** választás útján betöltendő lévén.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényüket **f. évi december hó 10-ig** a módosi járás főszolgabírájához nyújtsák be.

Módos, 1909. évi november hó 6-án.

Steinbach Antal,
főszolgabíró.

1016-3.3

1909. évi május hó 1-étől állandóan kapható!

Magyar forrás. Huguajtó és hugasavoldó Magyar forrás.**SZULTÁN-FORRÁS****Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénavegyben gazdag, dus Lithion-tartalmú ásványvíz.****Gyógyító és üdítő ital.**

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, huykó- és hólyaghajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kutkezelőség és központi iroda: **EPERJES**. Igazgatóság: **BUDAPEST, VI., Ferenc József-rakpart 22.** — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsselben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjessen: 74.

Telefon Budapesten III-83.

Főraktár Nagybecskereken: **Ro'sa Béla** fűszerkereskedésében és azonkívül mindenütt kapható.

703-100.98

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKÜK,

hogy gyártmányait, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVÉTELEK A „TORONTAL” KIADÓHIVATALBAN.